

Список використаних джерел:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 січня 2023 року «Щодо стану виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України з питань енергетичної безпеки та невідкладних заходів із забезпечення роботи національної економіки під час осінньо-зимового періоду 2022/23 року в умовах особливого періоду» : Указ Президента України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/18/2023#Text>
2. Міжнародна співпраця. Енергоатом. URL: <https://old.energoatom.com.ua/international-cooperation.html>.
3. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу (CPPNM) та поправка до неї від 26.10.1979 року. URL: <https://www.iaea.org/publications/documents/%20conventions/convention-physical-protection-nuclear-material-and-its-amendment>.
4. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму : ухвалена резолюцією 59/290 Генеральної Асамблеї ООН 13 квітня 2005 року; ратифікована Законом України N 3533-IV (3533-15) від 15.03.2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d68#Text
5. Договір про заборону ядерної зброї, ухвалений у 2017 році, набрав чинності 22 січня 2021 року. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%83_%D1%8F%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B7%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%97
6. Когут Ю.І. Енергетичні війни як загроза національній безпеці держав Євросоюзу. Київ. 2022. 270 с.

Ящур Павло Олександрович,

*курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Власенко Валерій Павлович,

*доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Централізація влади в унітарних державах є складним і суперечливим питанням, що впливає на ефективність державного управління, демократичність процесів та стабільність розвитку країни. В умовах централізованого управління всі ключові рішення приймаються центральною владою, що може призводити до обмеження автономії регіонів, сповільнення реакції на місцеві проблеми та зниження ефективності використання ресурсів. У випадку України питання централізації влади набуває особливої актуальності через історичні, політичні та соціально-економічні обставини.

Централізація влади також розглядається як засіб забезпечення політичної стабільності. Уряди унітарних держав можуть прагнути до централізації для зміцнення своєї влади та контролю над усіма регіонами країни. Це дозволяє уникнути фрагментації політичного ландшафту та створення потужних регіональних лідерів, які можуть кидати виклик центральному уряду. Крім того, централізація сприяє уніфікації політики та адміністративних процесів, що забезпечує більш передбачуване та стабільне політичне середовище.

Зосередження влади в центрі може бути обґрунтоване прагненням до підвищення адміністративної ефективності. Централізоване управління дозволяє уникнути дублювання функцій та ресурсів, зменшуючи витрати на адміністрування [1, с. 34–39]. Це також забезпечує узгодженість та координацію політики на всіх рівнях, що може бути особливо важливим у випадках, коли країна стикається з серйозними викликами, такими як економічна криза або військовий конфлікт. Унітарні держави часто аргументують централізацію як необхідну умову для ефективного та швидкого прийняття рішень.

Перш за все, централізація влади може призвести до віддаленості та відчуження влади від місцевих громад та регіонів. Унітарна держава, де центральний уряд має велику концентрацію влади, може зіткнутися з проблемами у врахуванні місцевих особливостей, потреб та інтересів населення на місцевому рівні. Це може призвести до відчуття незадоволення та невпевненості серед громадян щодо дійсного впливу на прийняття рішень, що стосуються їхнього життя.

Тривала відсутність політичної волі для проведення повноцінної децентралізації у державному управлінні стала однією з причин посилення сепаратистських рухів на сході країни. Наслідками політики тотальної централізації влади в Україні стали: істотна залежність територій від центру; низький рівень інвестиційної привабливості територій; інфраструктурно, фінансово та кадрово слабкі громади; складна демографічна ситуація; низький рівень довіри до влади; низька ефективність управлінських рішень тощо.

Крім того, централізація влади спричиняє виникнення бюрократичних перешкод та ускладнює процеси прийняття та виконання рішень. Чим більше владних повноважень зосереджено в центральному уряді, тим більше часу та зусиль потрібно для координації та здійснення дій на місцевому рівні [2, с. 73–79]. Це може призвести до затримок у вирішенні проблем та виконанні програм розвитку, що може негативно вплинути на соціально-економічний розвиток регіонів.

Не менш важливою є проблема демократії та участі громадян у прийнятті рішень. Централізація влади може обмежувати можливості громадян брати активну участь у політичному житті та впливати на процеси управління на місцевому рівні, що суперечить принципам демократії та викликає недовіру до владних структур.

З прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, законів України «Про співробітництво територіальних громад», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», змін до Бюджетного і Податкового кодексів – щодо

фінансової децентралізації тощо в Україні забезпечено позитивну динаміку децентралізації державної влади. Тобто делегування частини владних повноважень від центрального уряду до органів місцевого самоврядування. Децентралізація дозволяє краще враховувати місцеві потреби та особливості, забезпечує більшу автономію та відповідальність місцевих органів влади за прийняті рішення [3].

Ще одним способом уникнення тотальної централізації влади є проведення реформ, що спрямовані на підвищення прозорості, відкритості та участі громадян у прийнятті рішень. Це може включати розширення можливостей місцевих громад у вирішенні своїх проблем через механізми місцевого самоврядування, створення публічних консультацій та участь громадських організацій у процесі прийняття рішень.

Крім того, важливим способом вирішення проблеми централізації влади є розвиток регіональних та місцевих економічних і соціальних ініціатив. Створення сприятливих умов для розвитку місцевих громад, підтримка малих та середніх підприємств на регіональному рівні, розвиток соціальних програм та культурних ініціатив можуть зменшити нерівності та зробити владу більш доступною та ефективною на різних рівнях [4, с. 92–118].

Загалом, досвід України у проблемі централізації влади показує необхідність балансу між централізацією та децентралізацією, забезпечення ефективного та справедливого управління на всіх рівнях, а також створення механізмів взаємодії та співпраці між центральним та місцевими владними структурами для досягнення загального розвитку країни.

Отже, вирішення проблем централізації влади вимагає комплексного підходу та рівномірного розподілу повноважень між центральними і місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування. Український досвід підкреслює важливість децентралізації та забезпечення ефективної взаємодії для досягнення справедливого та ефективного управління на різних рівнях. В цілому, централізація влади в унітарних державах потребує уважного аналізу та збалансованого підходу. Важливо забезпечити належний рівень децентралізації врахувавши місцеві особливості та потреби для забезпечення ефективного та гармонійного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Ременяк О. В. Перспективи реформи децентралізації публічної влади в Україні крізь призму державотворчої практики: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. № 4. С. 34–39.

2. Мостовенко О. О. Децентралізація це нові можливості об'єднаних територіальних громад. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2020. №. 44. С. 73–79.

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України «Реформа децентралізації». [сайт]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>

4. Гамбург Л. С. Державна влада: територіальний устрій і децентралізація : монографія. Запоріжжя: LAP. 2018. 220 с.